

VYHODNOCENÍ STANDARDU

VEŘEJNÝCH KNIHOVNICKÝCH A INFORMAČNÍCH SLUŽEB

V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI

2016-2017

ÚVOD

Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky z roku 2011¹, známý též pod názvem Standard pro dobrou knihovnu, vymezuje 10 kategorií, které poukazují na kvalitativní a kvantitativní plnění knihovnických služeb. Hodnoty indikátorů jednotlivých kategorií mají doporučující charakter.

Kategorie vymezené Standardem pro dobrou knihovnu:

- provozní doba knihovny pro veřejnost
- tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů
- umístění knihovny v obci
- plocha knihovny pro uživatele
- studijní místa pro uživatele knihovny
- přístup k internetu a informačním technologiím
- webová prezentace knihovny
- elektronický katalog knihovny na internetu
- pracovníci knihovny a jejich vzdělávání
- měření spokojenosti uživatelů knihovny

Hodnocení činnosti knihoven v Moravskoslezském kraji dle tohoto standardu vychází ze statistického šetření knihoven Kult (MK) 12-01 za léta 2016 a 2017. Ze statistických výkazů lze vysledovat číselné ukazatele sedmi z deseti kategorií, na které se tedy toto vyhodnocení zaměřilo. Kategorie umístění knihovny v obci, vzdělávání pracovníků knihoven a měření spokojenosti uživatelů knihovny jsou proto z hodnocení vynechány. Nicméně řada knihoven v Moravskoslezském kraji si vede evidenci vzdělávání svých zaměstnanců a rovněž provádí průzkumy spokojenosti svých uživatel, jejichž výsledky vystavuje na svých webových stránkách.

---

¹ Dostupný na https://ipk.nkp.cz/docs/VKIS/MK_standard_VKIS_2011.pdf

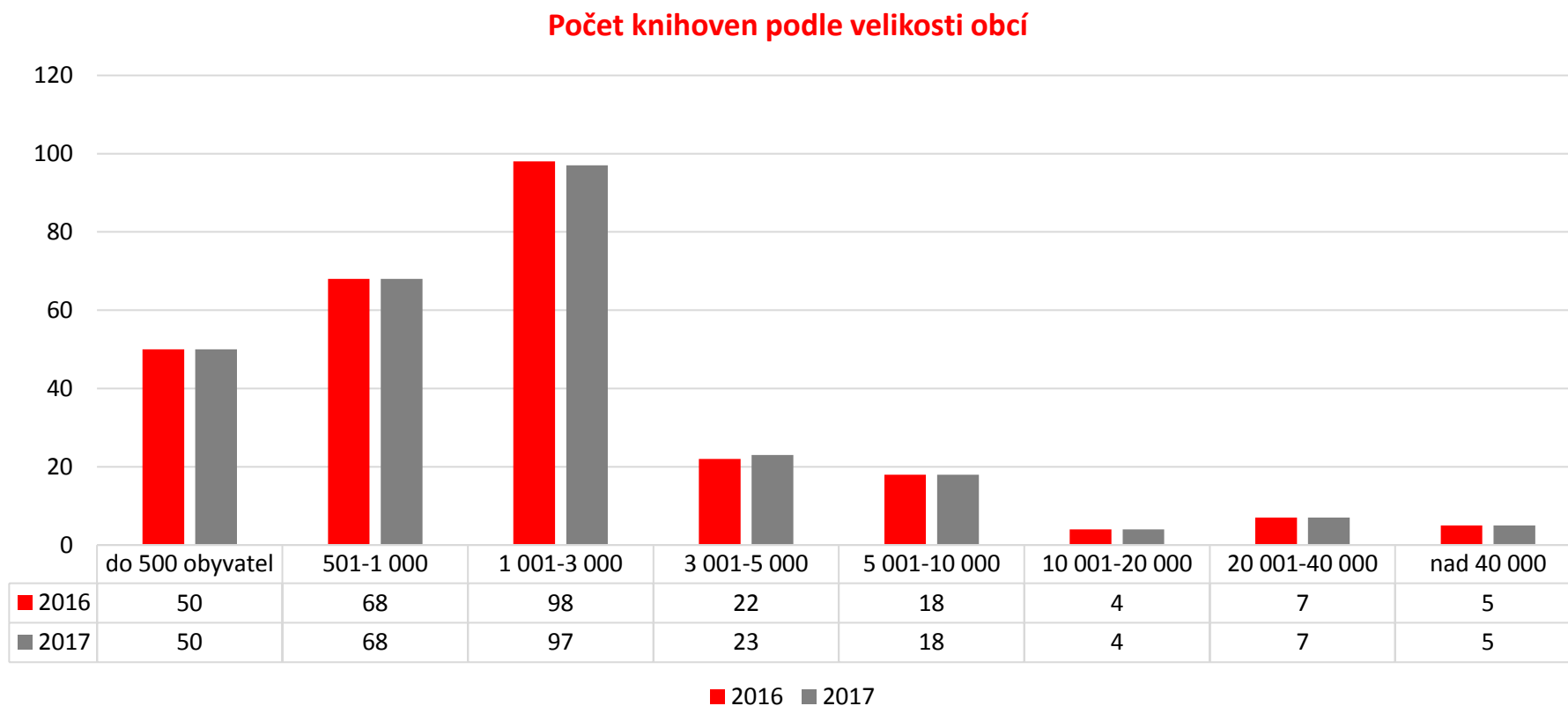
Následující tabulka uvádí přehled hodnot jednotlivých indikátorů, které byly v tomto šetření sledovány, tak jak jsou stanoveny Metodickým pokynem Ministerstva kultury:

Vymezení standardů knihovnických a informačních služeb knihoven								
Standard	Kategorie obcí							
	do 500 obyvatel	do 1 000 obyvatel	do 3 000 obyvatel	do 5 000 obyvatel	do 10 000 obyvatel	do 20 000 obyvatel	do 40 000 obyvatel	nad 40 000 obyvatel
Provozní doba týdně	5-10 hod.	5-15 hod.	15-23 hod.	23-28 hod.	28-40 hod.	40-45 hod.	45-50 hod.	50 a více hod.
Tvorba knihovního fondu	30-45 Kč/1 obyvatele							
	10% roční obnovy fondu ve volném výběru							
Plocha knihovny	v přiměřeném rozsahu		60 m ² na 1 000 obyvatel					
Studijní místa	4-5	6-8	9-10	10-18	20-28	28-70	70-120	120 a více
Přístup k internetu (počet stanic)	1-2	2	2-3	3-5	5-10	10-15	15-20	20 a více
Webová prezentace knihovny	Mají splňovat všechny kategorie obcí							
Elektronický katalog na internetu		Mají splňovat obce nad 500 obyvatel						

KNIHOVNY V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI

Na území Moravskoslezského kraje se nachází přesně 300 měst a obcí. Z toho v 272 z nich působily v roce 2016 a 2017 základní knihovny, které poskytovaly služby svým uživatelům.

Standard pro dobrou knihovnu pracuje s velikostí obcí podle počtu jejich obyvatel. Následující graf zobrazuje, kolik knihoven se nachází v obcích podle tohoto ukazatele.

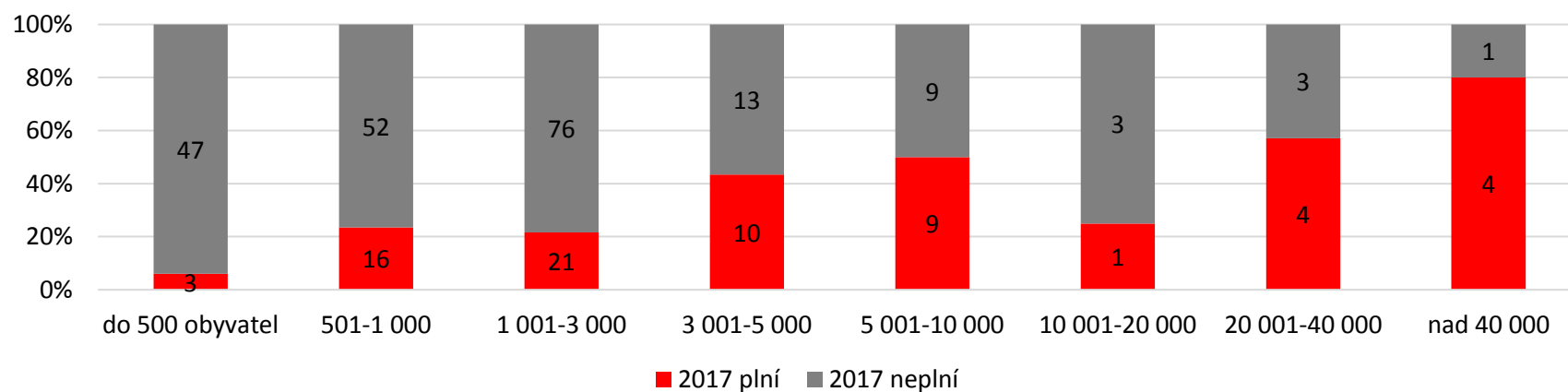
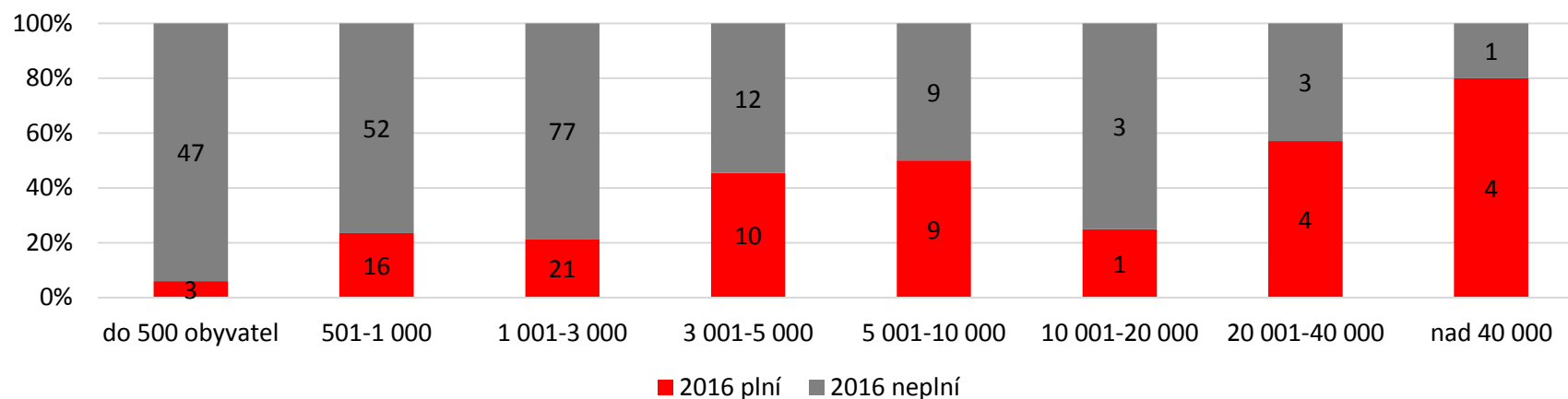

PROVOZNÍ DOBA KNIHOVNY PRO VEŘEJNOST

Provozní doba knihovny patří k ukazatelům, které nepodléhají v průběhu času velkým změnám, což dokazuje také graf, ze kterého je patrné, že v letech 2016 - 2017 tento standard splnilo stejný počet knihoven.

Nejméně se daří tomuto standardu přiblížit malým obcím. V obcích do 500 obyvatel je průměr provozní doby 3 hodiny týdně.

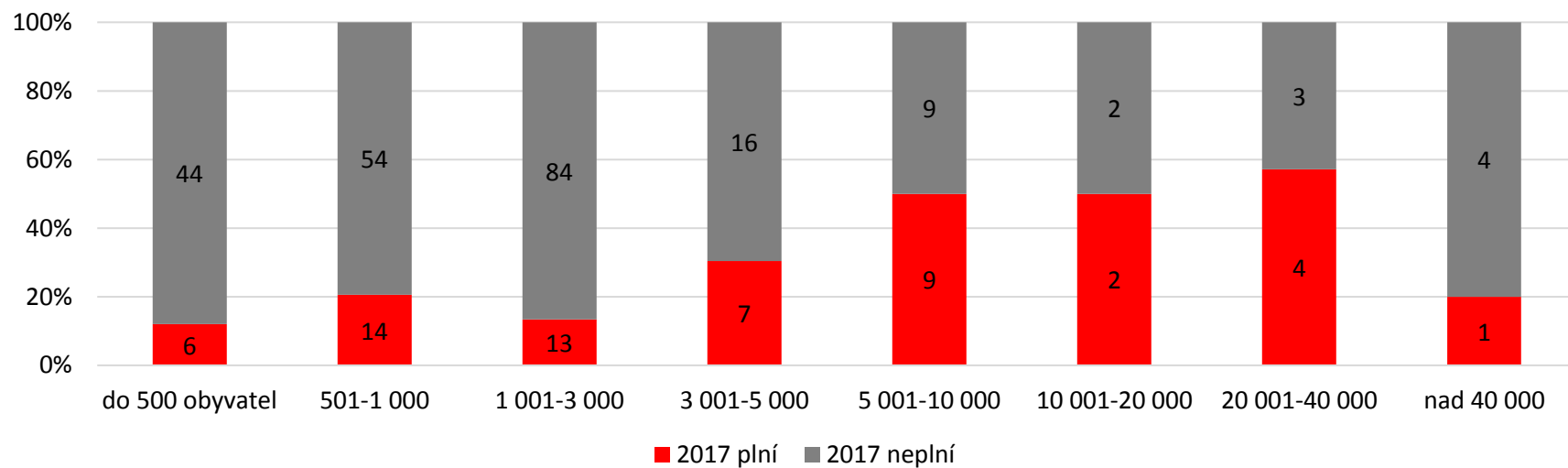
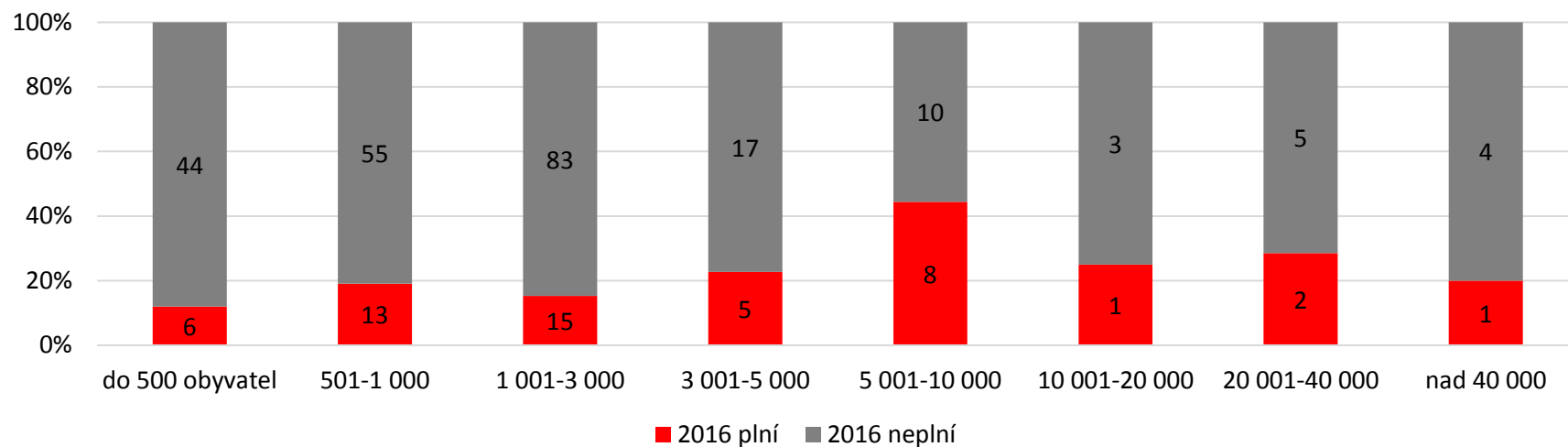
Celkem splňuje tento standard 68 knihoven, což činí 25 % knihoven v Moravskoslezském kraji.

NÁKUP KNIHOVNÍHO FONDU V KČ NA OBYVATELE

Naplnění tohoto standardu ovlivňuje v převážné míře zřizovatel knihovny, který prostředky na nákup knihovního fondu poskytuje.

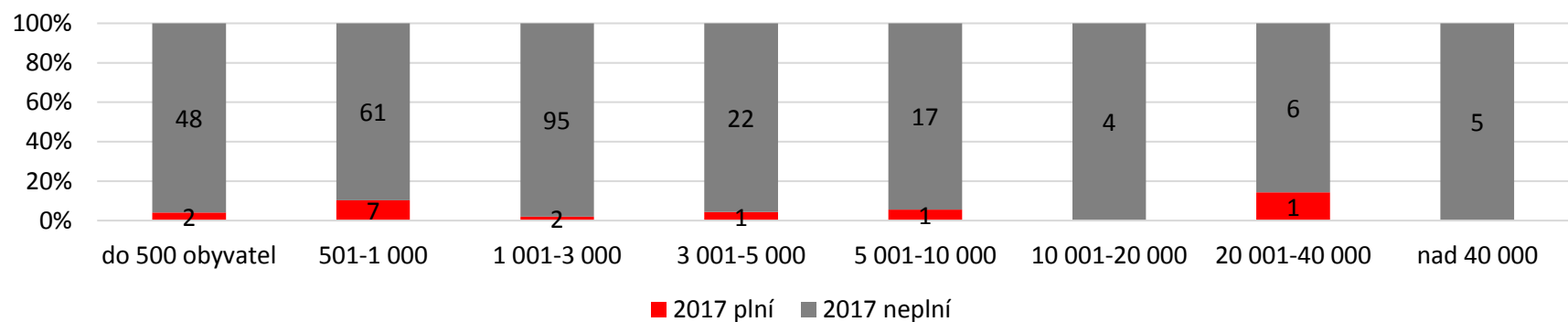
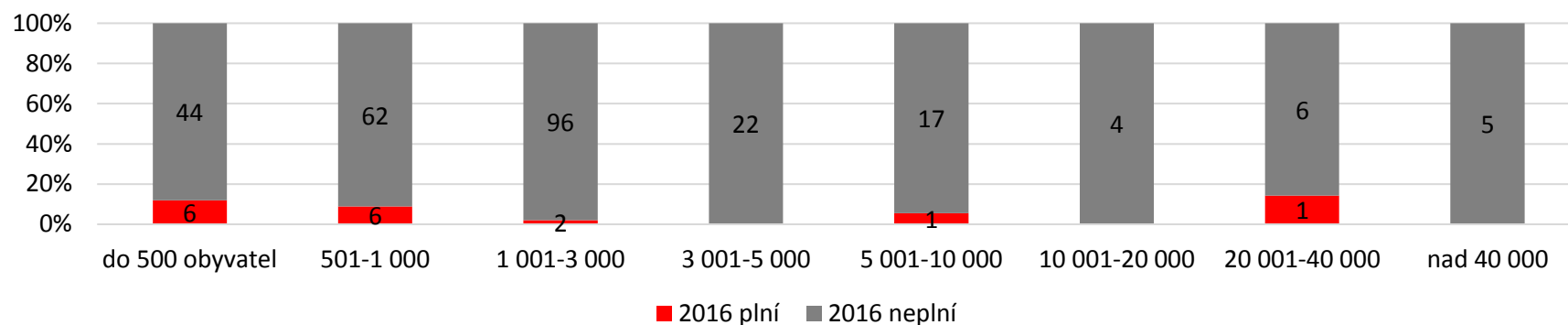
V roce 2016 plnilo tento standard 51 knihoven (necelých 19 %), v roce 2017 jich bylo 56 (20,5 %).

% OBNOVY KNIHOVNÍHO FONDU

K tvorbě knihovního fondu patří také jeho aktualizace. Dle Manifestu IFLA/UNESCO je základním požadavkem na knihovní fond jeho vysoká kvalita a souvislost s místními potřebami. Současný Standard pro dobrou knihovnu pracuje s indikátorem 10% obnovy KF ročně. Této problematice se věnuje také Standard pro dobrý knihovní fond², který již počítá s 7% obnovou KF ročně.

V roce 2016 naplnilo tento ukazatel 16 knihoven (5,8 %), v roce 2017 to bylo o dvě knihovny méně (5,2%).

² Dotupný z https://ipk.nkp.cz/docs/2017_Metodicky_pokyn_MK_akvizice.pdf

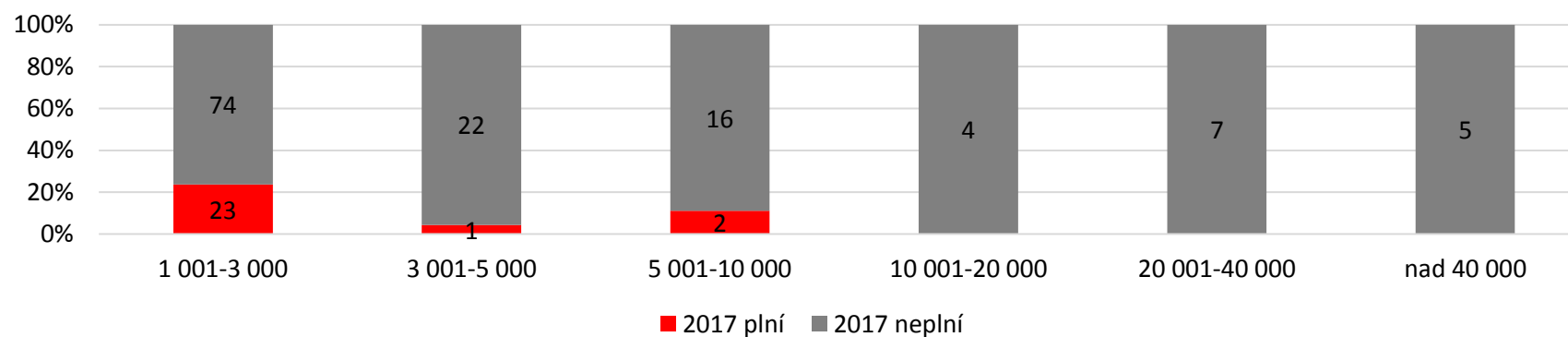
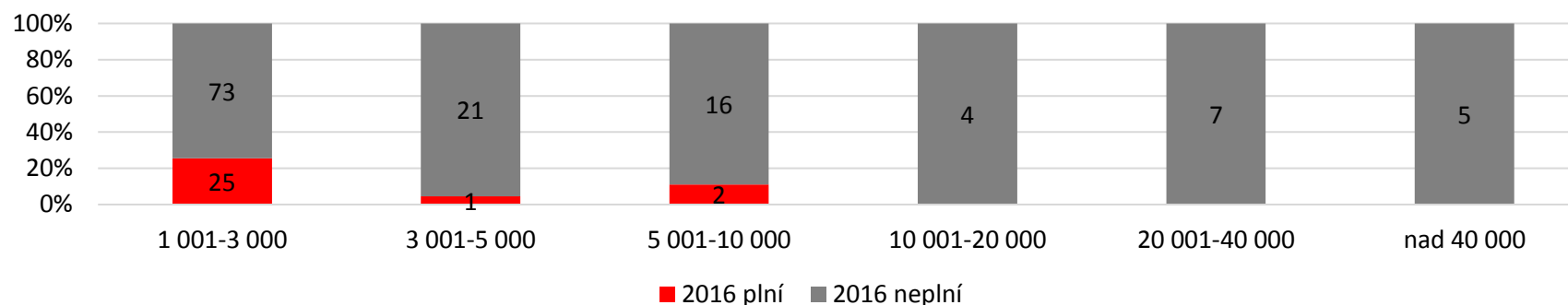
PLOCHA KNIHOVNY

Dle standardu je tento indikátor směrodatný pro knihovny v obcích nad 1000 obyvatel, kde je určeno, že knihovna má mít k dispozici nejméně 60 m² na 1000 obyvatel obce nebo spádové oblasti. V menších obcích se indikátor použije v přiměřeném rozsahu.

V Moravskoslezském kraji je podle tohoto standardu hodnoceno celkem 154 knihoven, které se nacházejí v obcích s více jak 1000 obyvateli. V roce 2016 se podařilo tento standard naplnit 28 knihovnám, o rok později to bylo 26 knihoven.

Velkým mínusem je skutečnost, že se k tomuto indikátoru nepřihlíží při rekonstrukcích nebo výstavbě knihoven a knihovna tak mnohdy nenaplní doporučenou hodnotu ani v nových prostorách.

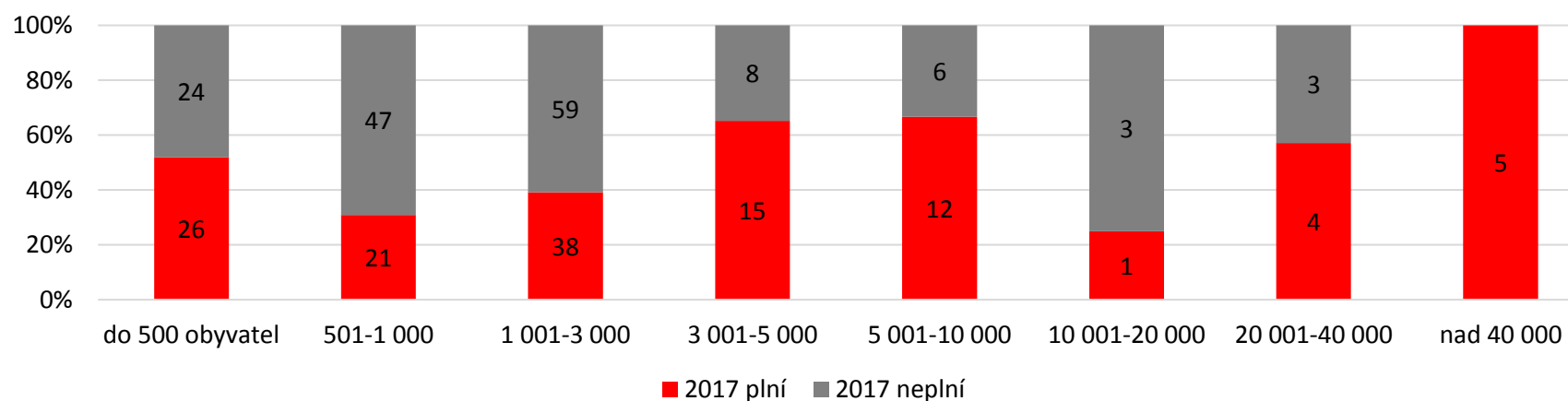
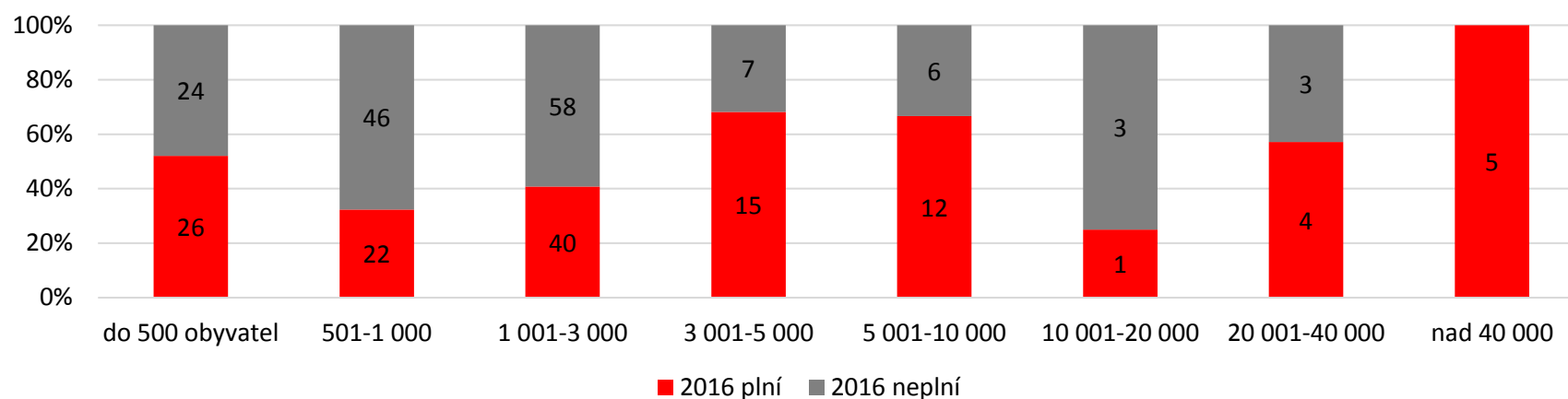
Z knihoven, které tento standard naplňují, můžeme jmenovat např. Městskou knihovnu Bílovec, Městskou knihovnu Fulnek, Místní knihovnu P. Křížkovského Holasovice, Místní knihovnu Třanovice, Obecní knihovnu Brantice.

STUDIJNÍ MÍSTA PRO UŽIVATELE KNIHOVNY

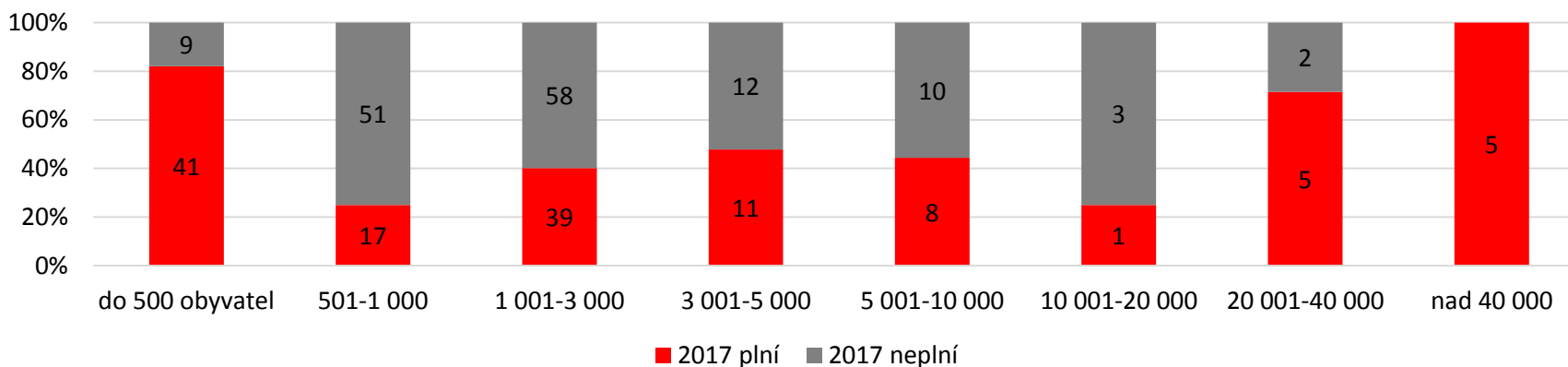
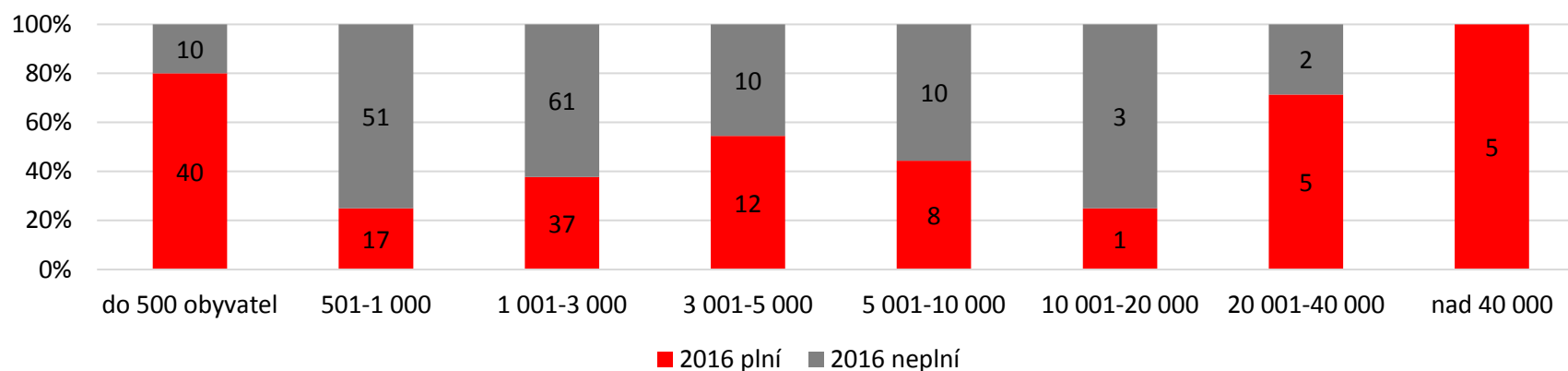
Podle tohoto standardu jsou opět hodnoceny všechny knihovny, počet studijních míst je nastaven dle velikosti obsluhované populace. Oproti předchozím standardům se tento indikátor daří plnit většímu počtu knihoven. V roce 2016 poskytovalo dostatek studijních míst 125 knihoven (téměř 46 %), v roce 2017 122 knihoven (44,8 %). Zajímavé je, že v této kategorii splňují z velké části ty nejmenší knihovny, které, ač mají často omezené prostory, nabízejí dostatek studijních míst.

PŘÍSTUP K INTERNETU A INFORMAČNÍM TECHNOLOGIÍM

Tato kategorie opět patří k těm, které se knihovnám daří plnit ve větší míře. Dostatečný počet internetových stanic poskytovalo v roce 2016 celkem 125 knihoven, v následujícím roce to bylo 127 knihoven.

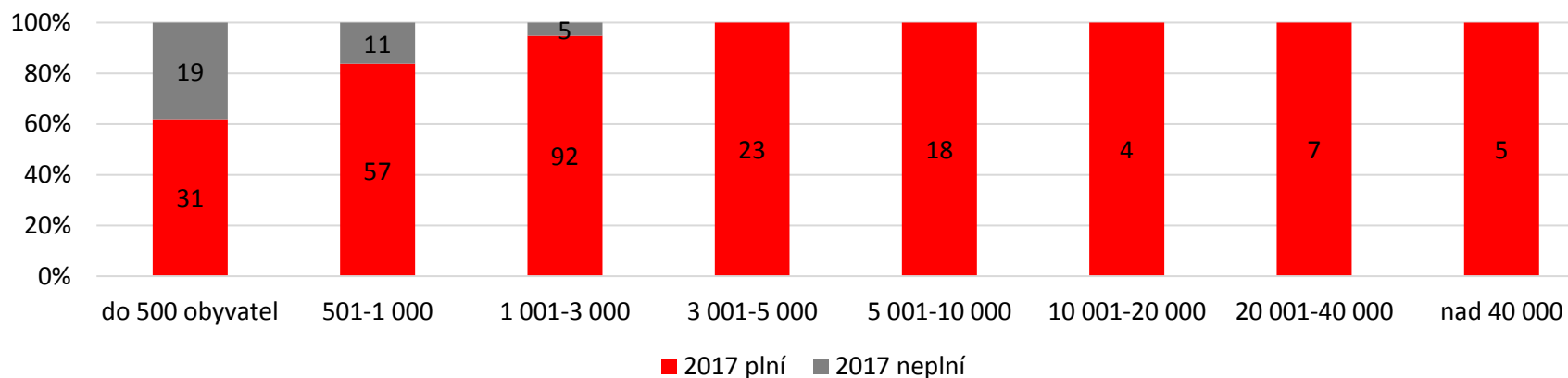
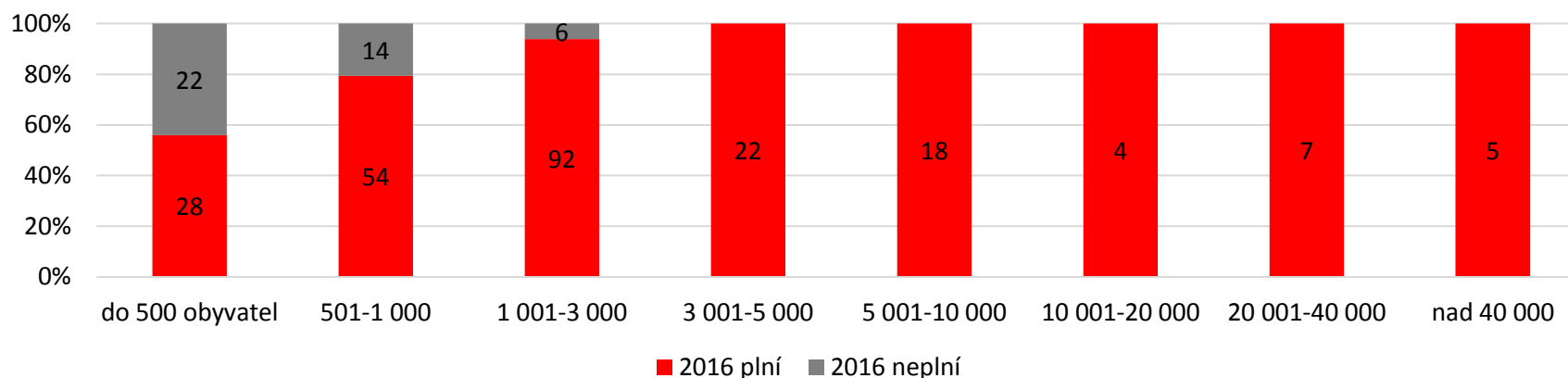
Velkou roli hraje také WI-FI připojení v řadě knihoven, kdy mohou uživatelé využívat také svá přenositelná zařízení.

WEBOVÁ PREZENTACE KNIHOVNY

Důležitou součástí služeb knihovny je informovat své uživatele prostřednictvím webových stránek, ať na vlastní doméně nebo na doméně svého provozovatele. Mezi důležité informace patří kontakty, provozní doba knihovny, knihovní řád, přehled služeb apod. Při vytváření webu knihovny by měla být zohledněna pravidla tvorby přístupného webu, která berou na zřetel potřeby zrakově a sluchově znevýhodněných uživatelů

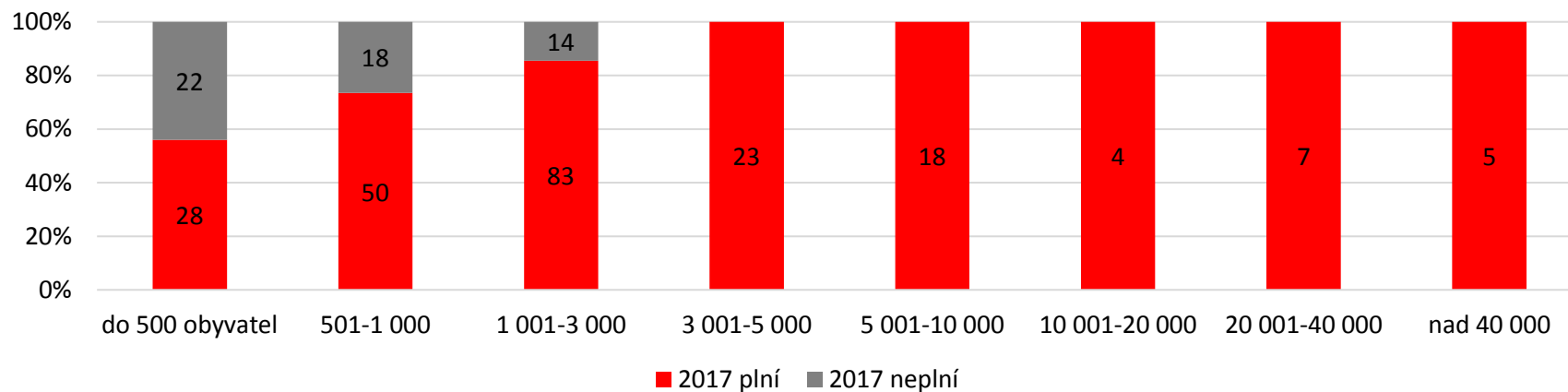
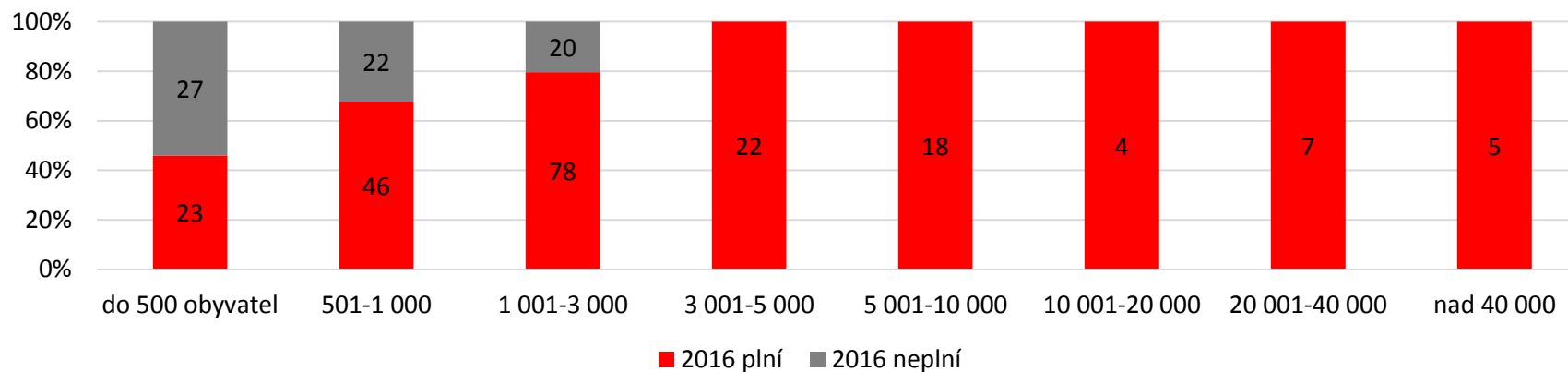
V roce 2016 poskytovalo své informace prostřednictvím webových stránek celkem 230 knihoven (84,5 %) Moravskoslezského kraje, v roce 2017 to bylo již 237 knihoven (87 %).

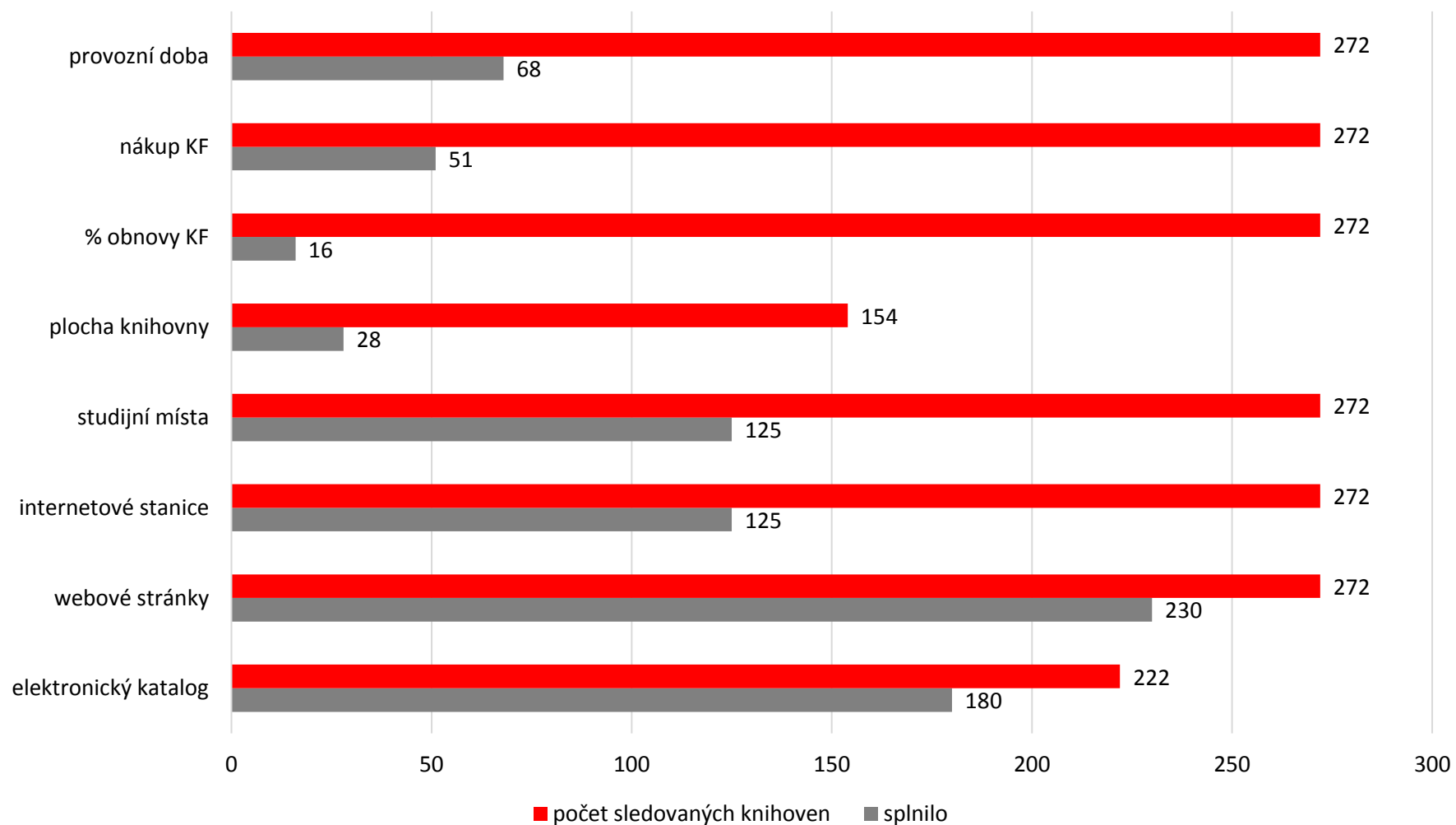
ELEKTRONICKÝ KATALOG KNIHOVNY NA INTERNETU

Podle tohoto standardu jsou hodnoceny všechny knihovny v obcích nad 500 obyvatel. V Moravskoslezském kraji to tedy bylo v roce 2016-2017 celkem 222 knihoven. Z tohoto počtu naplnilo doporučení 180 knihoven v roce 2016 (81 %), a 190 knihoven v roce 2017 (85,5 %).

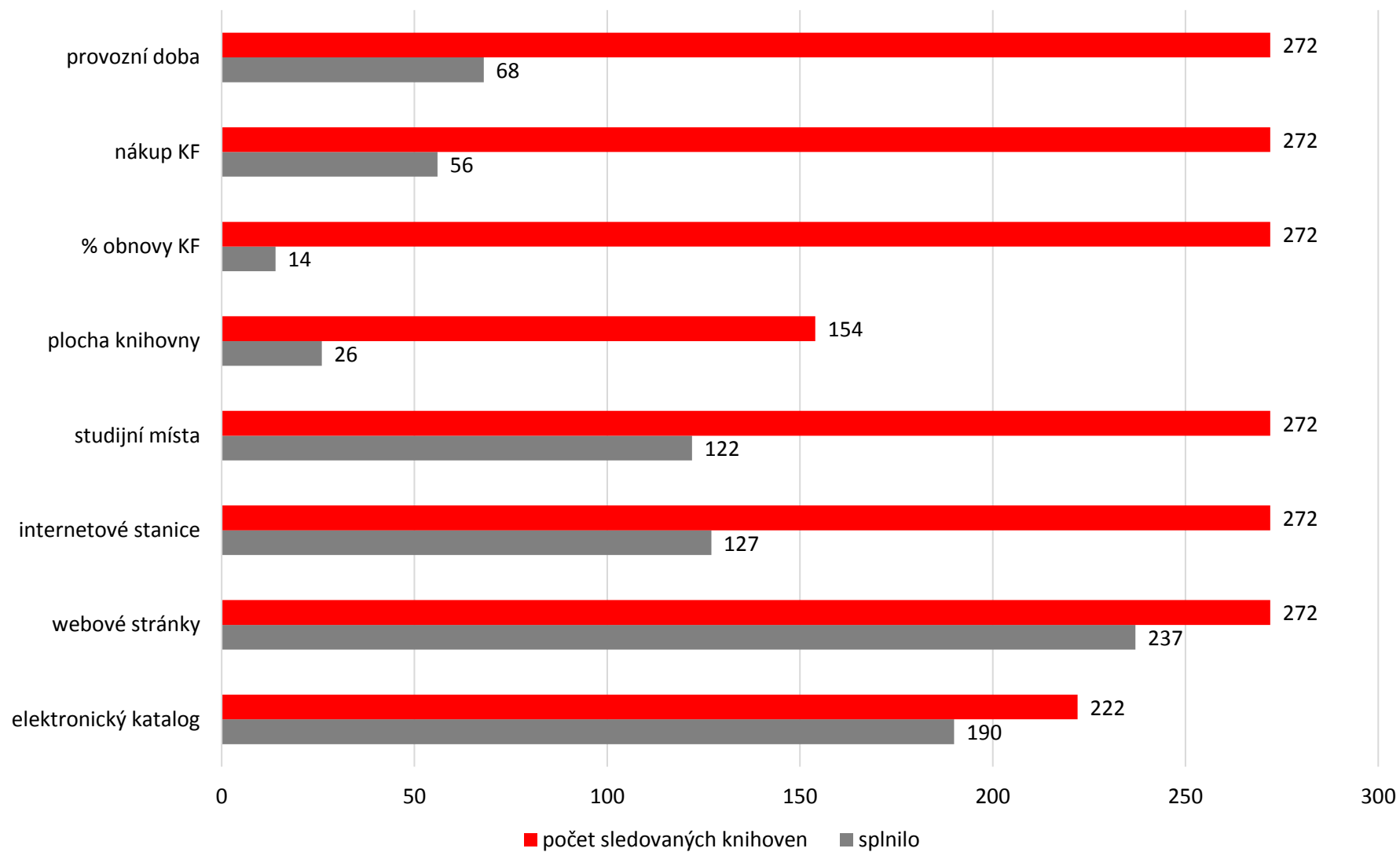
Řada knihoven v obcích do 500 obyvatel však tento standard naplňuje také, proto je jejich počet rovněž zapracován do následujícího grafu.

POČET KNIHOVEN A PLNĚNÍ STANDARDŮ V ROCE 2016

POČET KNIHOVEN A PLNĚNÍ STANDARDŮ V ROCE 2017

OBSAH

ÚVOD	1
KNIHOVNY V MORAVSKOSLEZKÉM KRAJI	3
PROVOZNÍ DOBA KNIHOVNY PRO VEŘEJNOST.....	4
NÁKUP KNIHOVNÍHO FONDU V KČ NA OBYVATELE	5
% OBNOVY KNIHOVNÍHO FONDU	6
PLOCHA KNIHOVNY	6
STUDIJNÍ MÍSTA PRO UŽIVATELE KNIHOVNY	7
PŘÍSTUP K INTERNETU A INFORMAČNÍM TECHNOLOGIÍM	9
WEBOVÁ PREZENTACE KNIHOVNY	10
ELEKTRONICKÝ KATALOG KNIHOVNY NA INTERNETU.....	11
POČET KNIHOVEN A PLNĚNÍ STANDARDŮ V ROCE 2016	12
POČET KNIHOVEN A PLNĚNÍ STANDARDŮ V ROCE 2017	13

VYHODNOCENÍ STANDARDU

VEŘEJNÝCH KNIHOVNICKÝCH A INFORMAČNÍCH SLUŽEB

V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI

2016-2017

Zpracovala   Petra Ševčíková
Vydavatel   Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, příspěvková organizace, 2018

